

Bog in sami sebe postavljajo na prestol. Ideja „nadčloveka“, ki je prost vseh нравnih zakonov in nikomur odgovoren, se neštevilkokrat opeva v himnah in riše v povestih. Ideja „izpreminjevanja vseh vrednostij“ pa poganja kaj bujne in čudne cvetove v tem slovstvu. Čistost se opisuje kot pregreha,

pregreha se odkrito proslavlja kot krepost. Ljubezen do bližnjega in do domovine, kateri sta prej navduševali pevce, se imenujeta naravnost neumni, in mesto njih se opeva mrzla oholost „nadčloveka“. To „nadčloveštvo“ pa je kritika dobro obsodila, ko mu je dala ime dekadentizma — propadanja.

Književnost.

Hrvaška književnost.

Knjige „Matice Hrvatske“ za l. 1900.

Bare Poparić. O Pomorskoj sili Hrvata za dobe narodnih vladara. S uvodom o rimskim Liburnama. Sa slikom ratne Liburne. Zagreb l. 1899. Str. VIII + 140. 8°. Cena 1 K 60 h. — Ta majhna knjižica je jako marljivo in zgodovinsko zanesljivo sestavljena. Najprej obdeluje pisatelj na podlagi zanesljivih virov o pomorski moči in o stanju starih primorskih prebivalcev Ilirrov, Dalmatincev in Liburnov, kateri so pripomogli starim Rimljanom večkrat do zmage na morju. Točno ter dobro odbrano pa nam slika različne pojave državne hrvaške mornarice v dobi domačih vladarjev do l. 1085., v kateri so se mogli domači kralji meriti malo da ne glede pomorske in kopne sile z vsako istodobno evropsko državo. Hrvaške ladije so večkrat odločile usodo kraljev in celih držav, n. pr. v boju pod Dračem l. 1084. Zanimivo je, da so v tem času celo beneški doži Hrvatoma plačevali davek. S smrtjo narodnih vladarjev prenehala je njihova močna bojna mornarica za vselej; dasi še sedaj mnogo Hrvatov služi v mornarici, vendar se čuti tuji vpliv. Za vsakega, ki se bavi z domačo nautiko, je knjiga zelo primerna in poučna.

Ptice. Prirodopisne i kulturne crtice. Dio prvi. Napisao Dr. Stjepan Gjurašin. Sa sto i sedam slika. Zagreb l. 1899. Str. 313. 8°. Cena 4 K. — V vrsti „Poučne knjižnice“ je ta knjiga XXIV. in sicer prvi del „Ptice“. Z veseljem bode vsak ud pozdravil to knjigo, obdelujočo jako zanimivo in lepo stvarino iz prirodoslovja. Bolje pa še bode ugajala vsem prijateljem drobnih krilatcev, ki imajo veliko važnost v človeškem življenju. Ptice človeka razveseljujejo in krepijo s svojim petjem pri njegovem trudapolnem delu in trpljenju, čistijo zemeljske sadove škodljivega mrčesa, ter ga konečno tudi hranijo. Dasi je knjiga poučna, vendar bode ustrezala vsakemu strokovnjaku in omikancu. Od strani 3—60 govori pisatelj v obče o veliki vrednosti ptic v človeškem življenju, o pticah kot človeški hrani,

o njihovem poznavanju, o ornitologiji od najstarejšega časa do današnjega dne. Obširno pa popisuje sestavo njihovih organov, čudapolno ploditev različnih ptic, in način njihove hrane. Od str. 61—313 popisuje zlasti najznačilnejša znamenja ptic, po katerih so urejene v manje in večje skupine radi ložega pregleda po njihovi večji ali manji sličnosti. Pisatelj se ozira večinoma bolj na domače, le sem ter tje omeni manj poznane ptuže ptice. Takih skupin ima 12, in sicer te-le: drozgi, penice, pastarice in škrcjanci, ščinkovci, škorci in vrane, senice, brglezi, vuge ali kobilarji, srakoperi in mukarji (laške penice), lastovke, kukavice in žolne. Hrvaška imena raznih ptic nam kažejo bogastvo hrvaškega jezika in lepi razvitek prirodoslovne znanosti pri naših sosedih Hrvatih. Jezik je lep in umljiv; imena ptic so navedena v hrvaščini, latinščini, nemščini in italijanščini. Dobro in vredno bi tudi bilo, da bi bil podal g. pisatelj tam slovenska imena, kjer se ne strinjajo s hrvaškimi. Knjigo krasi 107 slik.

O. B. Šalamun.

Staroslovenska književnost.

Nova izdaja „Reimskega Evangelija“.

L'Évangélistaire slave Cyrillique glagolitique du Texte du sacre, édition facsimile en héliogravure par Louis Léger, in 4°. XVII. + 94 pages.

Pod tem naslovom je izdal v Parizu sloveči profesor in slovanoljub Ludvik Léger s pomočjo heliografa Dujardina faksimile „Reimskega Evangelija“. Tako imamo sedaj prvič pred seboj natančno besedilo, in zgodovina Evangelija je tu prvič napisana strogo znanstveno. Vvod, ki ga je napisal Léger, obsega sedaj prvič pravo zgodovino tega rokopisa, in sedaj je konec onih legend, ki so se družile z rokopisom kakor v Franciji, tako tudi po slovanskih deželah.

Rokopis je iz dveh delov: cirilski iz XII. stoletja in glagoliški iz XIV. stoletja. Mesto Reims ga je prejelo od kardinala Karola Lotarinškega